

ANNALES
MUSEI
DE HERMAN
OTTÓ
NOMINATI
2015

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM
ÉVKÖNYVE
LIV.

Jahrbuch des Herman Ottó Museums, Miskolc (Ungarn)
Yearbook of the Herman Ottó Museum, Miskolc (Hungary)
Les Annales du Musée Herman Ottó, Miskolc (Hongrie)

Főszerkesztő:
PUSZTAI TAMÁS

Szerkesztette:
CSENGERI PIROSKA–TÓTH ARNOLD

Technikai szerkesztő:
JUHÁSZ TIBOR

ISSN 0544–4225

Borítóterv:
FEKETE RÓBERT, SZOLYÁK PÉTER

Lektorálta:
Csíki Tamás, Fazekas Csaba, Fehér Ildikó, Gyulai Éva, Istvánovits Eszter, Kárpáti László, Király
Ágnes, Kovács Katalin, Kunt Gergely, Mester Zsolt, Pap József, Porkoláb Tibor, Rudolf Mihály,
Sebők Katalin, Siklósi Zsuzsanna, Somorjai Lehel, Torbágyi Melinda, Tóth Árpád, Váczi Gábor,
Vihart Anna, Zajzon Norbert

Angol fordítás:
Drosztmér Ágnes, Lyublyanovics Kyra, Medve Csaba és a szerzők

- A borítón szereplő képek:
1. Római császárkori fibula. (Bükkábrány-Bánya, XI/A lelőhely. Fotó: Kiss Tanne István)
 2. 18. századi aranyozott klenódiumok. (Arnót, evangélikus egyház. Fotó: Kiss Tanne István)
 3. Borosnyay Kamilla levele Herman Ottónak, részlet.
(1884. május 25. MTA Könyvtárának Kézirattára, Ms5251/280.)

A kötet megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma támogatta.

Kiadja a miskolci Herman Ottó Múzeum
Felelős kiadó: Dr. Pusztai Tamás PhD, múzeumigazgató
Készült a KAPITÁLIS Kft. Nyomdaüzemében, Debrecenben
Felelős vezető: Kapusi József

TARTALOM

<i>Előszó</i>	9
TERMÉSZETTUDOMÁNY	
FEHÉR Béla <i>Turmalin kötőanyagú hidrotermás breccsa Miskolc-Bükkészentlászlóról</i>	11
RÉGÉSZET	
FARAGÓ Norbert–K. TUTKOVICS Eszter–KALLI András <i>Előzetes jelentés Bükkábrány-Bánya, VII. lelőhely pattintott kőeszköz anyagáról</i>	25
CSENGERI Piroska <i>Középső neolitikus telepnyomok Mezőzombor-Községyi temető lelőhelyről</i>	39
L. HAJDÚ Melinda <i>Késő neolitikus település Tiszatardosról (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)</i>	79
PATAY Róbert <i>Kora és középső rézkori telepnyomok Mezőzombor-Községyi temető lelőhelyről</i>	113
KOÓS Judit <i>A fémművesség emlékei egy késő bronzkori településen: Mubi-3. kavicsbánya (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)</i>	131
KÓSA Polett <i>Megyaszó-Halom-oldal dűlő: New data in the Tumulus culture research from North-eastern Hungary</i>	177
K. TUTKOVICS Eszter <i>Szarmata temetkezések a bükkábrányi lignitbánya területén. Bükkábrány-Bánya, XI/A lelőhely szarmata sírjai</i>	221
TÓTH Krisztián–SZABÓ Ádám–HOMOKI Balázs <i>Archaeological research at the Twin-barrows near Onga (Northeast Hungary) in 2015</i>	275
SIMON László <i>Néhány régi-új adat a miskolci római denárleletről</i>	293
GÁL Viktor–MISKOLCZI Melinda <i>A gönci római katolikus plébániatemplom 2014. évi feltárása</i>	311
TÖRTÉNETTUDOMÁNY	
BODNÁR Mónika <i>Adatok a miskolci németek történetéhez és kultúrájához, különös tekintettel a 18. századi evangélikus németekre</i>	327
TERDIK Szilveszter <i>Újabb adatok Görömböly egykori görögkatolikus templomáról</i>	353
SZALIPSZKI Péter <i>(Füzér)Komlós története a 19. század első felében</i>	369
GYULAI Éva <i>Palóczy László ábrázolásai – a népképviselési országgyűlések korelnökének (1848/1861) ikonográfiája</i>	387

MLAKÁR Zsófia	
<i>Tollal és fakánállal. Herman Ottóné Borosnyay Kamilla irodalmi, közéleti működése</i>	407
SURÁNYI Béla	
<i>A hazai növénytermesztési politika egy évszázada (1896–1989)</i>	421
HIDEG Ágnes	
<i>Dr. Zsadányi Guidó, a miskolci múzeum munkatársa (1924–1965)</i>	445
MAJZIK Dávid	
<i>A MOKAN-Komité szerepe a kommunista hatalomváltás előkészítésében Miskolcon</i>	453
MIKITA Gábor	
<i>Átdíszletezések. A magyar színházak államosítása</i>	471
HAJNÁCZKY Tamás	
<i>A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei cigányság helyzete a szocialista korszakban a levéltári források tükrében</i>	483

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

PIRINT Andrea	
<i>Vissza a barokkhoz. Barokk festménymásolatok a Herman Ottó Múzeum Képzőművészeti Gyűjteményében</i>	497
MÉSZÁROS Erika	
<i>A boldogkőváraljai szentsír restaurálása és liturgiátörténeti jelentősége</i>	513
HAJDÚ Ildikó	
<i>Vákár Tibor Miskolcon</i>	523

KÖZLEMÉNYEK

BODNÁR Tamás–KOVÁCS-VERES Tamás Gergely	
<i>Borsod vármegye Szentpéteri járásának nemességvizsgálata, 1724–1730. (valamint a három előző járásból kimaradt adatok)</i>	539
RAINER Pál	
<i>„Másfél éve állandóan Fedezékben élünk.” A m. kir. 10. (miskolci) honvéd gyalogezred Sassy Csaba verseivel ellátott tábori levelezőlapjai a veszprémi Laczkó Dezső Múzeumban</i>	557
KOWALAK Andrzej	
<i>A Diósgyőr-vasgyári Turán Egyesület (1923–1944)</i>	575
<i>Szerzői útmutató</i>	585

TABLE OF CONTENTS

<i>Preface</i>	9
NATURAL HISTORY	
FEHÉR, Béla <i>Tourmaline-cemented hydrothermal breccia from Miskolc-Bükkészentlászló, Bükk Mts., Hungary</i>	11
ARCHAEOLOGY	
FARAGÓ, Norbert–K. TUTKOVICS, Eszter–KALLI, András <i>Preliminary report on the chipped stone assemblage of Bükkábrány-Bánya VII</i>	25
CSENGERI, Piroska <i>Middle Neolithic settlement remains from Mezőzombor-Közszégi temető (North-eastern Hungary)</i>	39
L. HAJDÚ, Melinda <i>Late Neolithic settlement at Tiszatardos (Borsod-Abaúj-Zemplén County)</i>	79
PATAY, Róbert <i>Early and Middle Copper Age settlement traces at the site of Mezőzombor-Közszégi temető</i>	113
KOÓS, Judit <i>Traces of metalworking in a late bronze age settlement: Mubi-3. kavicsbánya (Borsod-Abaúj-Zemplén County)</i>	131
KÓSA, Polett <i>Megyaszó-Halom-oldal dűlő: Újabb adatok az északkelet-magyarországi halomsíros kultúra kutatásához</i>	177
K. TUTKOVICS, Eszter <i>Sarmatian burials in the lignite mine of Bükkábrány.</i> <i>Sarmatian graves at the archaeological site of Bükkábrány-Bánya XI/A</i>	221
TÓTH, Krisztián–SZABÓ, Ádám–HOMOKI, Balázs <i>Az ongai ikerhalmok 2015-ös régészeti kutatása</i>	275
SIMON, László <i>Old and new data on the Roman denarius finds of Miskolc</i>	293
GÁL, Viktor–MISKOLCZI, Melinda <i>Excavation of the Roman Catholic church of Gönc, 2014</i>	311
HISTORY	
BODNÁR, Mónika <i>Data concerning the history and culture of the Germans of Miskolc, especially of 18th-century Lutheran Germans</i>	327
TERDIK, Szilveszter <i>New data about the old Greek Catholic Church of Görömböly</i>	353
SZALIPSZKI, Péter <i>The history of (Füzér)Kömlös in the first half of the 19th century</i>	369
GYULAI, Éva <i>Iconography of Ladislaus Palóczy, Ranking Member of Representative Parliamentary Sessions, 1849/1861</i>	387

MLAKÁR, Zsófia	
<i>By pen and wooden spoon. Literary and public activities of Ottóné Herman, Kamilla Borosnyay</i>	407
SURÁNYI, Béla	
<i>A century of Hungary's crop production policy (1896–1989)</i>	421
HIDEG, Ágnes	
<i>Dr. Guidó Zsadányi, the associate of the Museum of Miskolc (1924–1965)</i>	445
MAJZIK, Dávid	
<i>The MOKAN-committee's role in the preparation of communist takeover in Miskolc</i>	453
MIKITA, Gábor	
<i>Scene shifting. The nationalisation of Hungarian theatres</i>	471
HAJNÁCZKY, Tamás	
<i>The situation of the Romas in Borsod-Abaúj-Zemplén county in the light of archival sources from the socialist era</i>	483
ART HISTORY	
PIRINT, Andrea	
<i>Back to the baroque. Copies of Baroque paintings in the Fine Arts Collection of Herman Ottó Museum</i>	497
MÉSZÁROS, Erika	
<i>The restoration of the sepulchre of Boldogkőváralja and its significance in liturgical history</i>	513
HAJDÚ, Ildikó	
<i>Tibor Vákár's work in Miskolc</i>	523
PUBLICATIONS	
BODNÁR, Tamás– KOVÁCS-VERES, Tamás Gergely	
<i>Analysis of the nobility from Borsod county's Szentpéter district, 1724–1730 (including data omitted from three previous districts)</i>	539
RAINER, Pál	
<i>„We have been constantly living in cover for a year and a half.”</i>	
<i>Camp postcards of the Royal Hungarian Honvéd's 10th infantry regiment (Miskolc) with poems from Csaba Sassy, from the Laczkó Dezső Museum in Veszprém</i>	557
KOWALAK, Andrzej	
<i>The Turanian Society of Diósgyőr-vasgyár (1923–1944)</i>	575
<i>Guide for the authors</i>	585

ELŐSZÓ

Otthoni olvasásra!

Valamilyen szabályrendszer szerint kiválasztunk tárgyakat, történeteket, és azt a múzeumra bízuk. Gyűjtse, őrizze, gondozza, kutassa, mutassa be, tegye mindannyiunk értékévé.

Hogy a muzeológusi feladatok közül mi kap nagyobb hangsúlyt, az koronként, korszakonként változik. Nem tudom, hogy létezett-e valaha tökéletes egyensúly. Volt, amikor a muzeológus legfontosabb feladata a gyűjtés, a megőrzés, máskor a kiállítás volt.

A Herman Ottó Múzeum történetét, az éves tudományos beszámolókat átnézve, látható, nálunk a muzeológusi munka legfontosabb célja a könyv létrehozása volt. Ez vált aztán néhány más múzeumi tevékenység modelljévé is: A könyv elkészítése. Jó könyvek, jó sorozatok születtek. Ha egy kiállítást készítettünk, az is csak egy könyv volt. („A kiállítás is egy publikáció” – mondták a nagy öregek.) Kitéptük a lapjait, és valamilyen sorrend szerint elhelyeztük azokat a múzeumi kiállítótér falán. Pedig otthon olvasni jobb. A terek meg a múzeumban jobbak.

Mára a hangsúlyok módosultak. Mint ahogy a színházban a színelőadás, nálunk a környezetünkkel való legfontosabb kommunikációs csatorna a kiállítás. A kiállítás, ami több, mint egy lapjaira vagdalt könyv. Részben tartoznak hozzá terek is, és a kommunikáció során már nem csak egy másik kutatóval, hanem jóval szélesebb közönséggel beszélgetünk. Ma többnyire nem múzeumban, hanem turisztikai attrakciókban gondolkodnak. Amikor más források hiányában turisztikai attrakciókba csomagoltan próbáljuk rendbe tenni a múzeumépületek omló vakolatát és igyekszünk a látogató számára releváns kiállításokat készíteni, az attrakció kényszerében sokan megfeledkeznek a magról, amiből a fa nőtt. Sokan megfeledkeznek a múzeumi könyvekről. Csak gyümölcs van, és az érjen folyamatosan, legyen édes, színes, zamatos! Hogy miből sarjadt, nem lényeges.

Évkönyvünkben 33 szerző 27 írása kapott helyet. Van olyan mag, ami a mi nemesítésünk, a miskolci, vagy a közeli kertekből származik. Vannak távolabbi kertekből származó egyedek is: részei vagyunk egy nagy hálózatnak, hát cserélgetjük a magokat. És van olyan is, akinek már nincs kertje. Őt is befogadtuk.

Ebből a könyvből sem lesz jó kiállítás, ha darabokra vágjuk. Otthoni olvasásra készült, hogy továbbgondolva az itt leírtakat, a kertjeink/terek később se legyenek belül üresek!

Dr. Pusztai Tamás
múzeumigazgató